

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 91/2021-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 7Cdo/64/2018 a jeho uznesením z 29. mája 2019 takto

rozhodol:

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/64/2018 z 29. mája 2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/64/2018 z 29. mája 2019 **zrušuje** a vec mu **vracia** na ďalšie konanie.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 91/2021 zo 4. februára 2021 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručenú ústavnému súdu 1. októbra 2019 v časti, v ktorej sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Sťažovateľka navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.
2. Žalobca [REDACTED] sa na Okresnom súde Banská Bystrica domáhal náhrady majetkovej škody vo výške 14 902,07 eur s prísl., ktorá pozostávala z náhrady trov právneho zastúpenia vo výške 11 497,98 eur a náhrady ušlého zisku vo výške 3 404,09 eur v zmysle ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene

niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a to z titulu nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia a z titulu rozhodnutia o väzbe.

3. Rozsudkom okresného súdu č. k. 20C/114/2013 z 10. septembra 2015 sa rozhodlo tak, že sťažovateľka je povinná zaplatiť náhradu škody vo výške 13 853,90 eur spolu s 8,75 % ročným úrokom z omeškania od 29. februára 2012 do zaplatenia, trovy predbežného nároku vo výške 622,74 eur a trovy konania (výrok I rozsudku). Konanie v časti o zaplatenie sumy vo výške 630,84 eur súd zastavil (výrok II rozsudku) a vo zvyšnej časti návrhu žalobcu zamietol (výrok III rozsudku). Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala sťažovateľka odvolanie, v ktorom napadla nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v časti 6 176,08 eur s prísl., ďalej nárok na náhradu ušlého zisku, nárok na náhradu trov predbežného prerokovania nároku, ako aj nárok na náhradu trov konania. Rozsudok súdu prvej inštancie, čo sa týka nároku na náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 4 273,73 eur s prísl., nadobudol právoplatnosť 3. októbra 2015 a vykonateľnosť 3. novembra 2015.

4. Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 12Co/563/2015 z 31. augusta 2017 bol výrok v časti uloženia povinnosti na náhradu škody vo výške 9 580,17 s prísl. potvrdený a v časti uloženia povinnosti na náhradu trov predbežného prerokovania nároku na náhradu trov konania zrušený a vec bola vrátená prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 8. novembra 2017.

5. Sťažovateľka proti právoplatnému rozsudku krajského súdu podala dovolanie v časti výroku o uloženie povinnosti na náhradu ušlého zisku vo výške 3 404,09 eur s prísl. Najvyšší súd dovolanie uznesením č. k. 7Cdo/64/2018 z 29. mája 2019 odmietol s odôvodnením, že dovolací dôvod nebol vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

6. Sťažovateľka uviedla, že: *„vo svojom dovolaní zo dňa 13.12.2017 namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky (posúdenia existencie príčinnej súvislosti medzi uznesením o vznesení obvinenia a náhradou škody v časti uplatneného a priznaného ušlého zárobku), pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Sťažovateľka vypočítala viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, v rozpore s ktorými rozhodol krajský súd.“* Sťažovateľka poznamenala, že ide o právnu otázku, ktorá bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nielen riešená, ale nebola dovolacím súdom rozhodovaná ani rozdielne. Napadnuté rozhodnutie označila za nielen arbitrárne, ale aj prekvapivé, pretože sťažovateľka v inej veci uspela s obdobným dovolaním. Najvyššiemu súdu vytkla nesprávny prístup pri posudzovaní prípustnosti a odôvodnenosti dovolania a že odkázal na rozhodnutie, ktoré ústavný súd zrušil. Definovanie ustálenej rozhodovacej praxe sťažovateľka označila zo strany najvyššieho súdu za formalistické.

II.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľky

7. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení uviedol: *„v odôvodnení napadnutého rozhodnutia na str. 8 v bode 16. došlo k zrejmej nesprávnosti pri poukaze na definíciu pojmu „ustálená*

rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ uvedená v rozhodnutí najvyššieho súdu publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 8/2018 pod č. 71, uvedením nesprávneho rozhodnutia najvyššieho súdu zo 6. marca 2017 sp. zn. 3 Cdo 6/2017, keďže správne malo byť uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu z 24. januára 2018 sp. zn. 6 Cdo 29/2017.“ Najvyšší súd poznamenal, že nevychádzal z uznesenia, ktoré ústavný súd nálezom zrušil, ale z ustálenej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu a odôvodnenie napadnutého uznesenia nepovažuje za arbitrárne, formalistické či prekvapivé.

8. Sťažovateľka vo svojom ďalšom podaní uviedla, že rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 6Cdo/29/2017 z 24. januára 2018 bolo ako judikát publikované v Zbierke stanovísk až v druhej polovici roku 2018, pričom sťažovateľka podala dovolanie na najvyššom súde 13. decembra 2017. Z časového hľadiska je zrejmé, že: *«sťažovateľka podala dovolanie v čase, keď „ešte nebola žiadnym autoritatívnym spôsobom (judikátom) vyriešená otázka výkladu pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ pre účely podania dovolania podľa § 421 od. 1 písm. a) CSP.»*. Sťažovateľka tvrdí, že ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP nemožno vykladať reštriktívne, tak ako to urobil najvyšší súd v napadnutom uznesení. V závere sťažovateľka vyslovila, že sa v plnom rozsahu pridrižiava skutkovej a právnej argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstata námietok sťažovateľky spočíva v priznaní náhrady škody žalobcovi aj napriek tomu, že táto nevznikla v príčinnej súvislosti s nezákonnými rozhodnutiami o začatí trestného stíhania a väzbe žalobcu, pretože príčinou vzniku tejto škody u žalobcu bolo rozhodnutie o jeho prepustení zo služobného pomeru, ktoré sa nikdy neukázalo ako nezákonné.

10. Sťažovateľka namietala nesprávne právne posúdenie veci najvyšším súdom, ktoré sa týkalo jednej zo zložiek náhrady škody, a to v súvislosti s nenaplnením príčinnej súvislosti medzi trestným stíhaním žalobcu a touto škodou – náhradou ušlého zisku vo výške 3 404,09 eur s prísl. Príčinou nezväčšenia príjmu žalobcu, resp. vzniku uvedených výdavkov žalobcu, nebolo trestné stíhanie žalobcu, ale personálny rozkaz ministra vnútra, ktorým bol žalobca prepustený zo služobného pomeru a ktorý je zákonný.

11. Všeobecné súdy dospeli k záveru o priamej príčinnej súvislosti s relevantným nezákonným rozhodnutím a uzavreli, že nezákonné trestné stíhanie je hlavnou príčinou vzniku aj tejto časti škody na strane žalobcu. Svoje závery odôvodnili tak, že i keď vznik tejto škody časovo korešponduje s personálnym rozkazom ministra vnútra o prepustení žalobcu zo služobného pomeru, rozhodujúce je, že *„personálny rozkaz vychádzal z identických skutkových dôvodov ako uznesenie o začatí trestného stíhania voči navrhovateľovi, pričom skutky v ňom uvedené navrhovateľ nespáchal. ... nebyť nezákonného začatia trestného stíhania voči navrhovateľovi nedošlo by ani k vydaniu predmetného personálneho rozkazu a dôsledky vzniknuté ako jeho následok by nenastali.“*

12. Vychádzajúc z podstaty námietok sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípade medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 391/09). Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto musí preskúmať len to, či sa tieto zákony nevyložili spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08).

13. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v civilnom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

14. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že posúdenie otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu a ústavný súd je oprávnený do výkonu tejto právomoci zasiahnuť len v prípade, ak by aplikácia a výklad právnej normy zo strany najvyššieho súdu pri posudzovaní splnenia tejto procesnej podmienky dovolania boli svojvoľné, arbitrárne a vybočujúce z ústavného rámca. Vzhľadom na uvedené je teda v okolnostiach daného prípadu potrebné sa zaoberať tým, či aplikácia a výklad relevantnej právnej normy najvyšším súdom pri posudzovaní prípustnosti dovolania podaného sťažovateľkou neboli svojvoľné a arbitrárne.

15. Ústavný súd konštatuje v postupe najvyššieho súdu nedostatok odôvodnenia uznesenia o odmietnutí dovolania s ústavnoprávnou relevanciou. Konkrétne ide o interpretáciu pojmu „ustálená prax dovolacieho súdu“ v napádanom rozhodnutí, kde sťažovateľka vymedzila právnu otázku v dovolacom konaní ako „*posúdenie existencie príčinnej súvislosti medzi uznesením o vznesení obvinenia a náhradou škody v časti uplatneného a priznaného ušlého zárobku*“. Najvyšší súd takéto vymedzenie otázky považoval za nesprávne s odôvodnením, že otázka príčinnej súvislosti medzi určitým protiprávnym konaním a konkrétnou škodou je zásadne otázkou skutkovou, a nie právnou.

16. Ústavný súd uvádza, že dovolací súd pri posúdení otázky formulovanej sťažovateľkou zvolil namiesto materiálneho prístupu prílišný formalizmus, čo bola v danej veci podľa názoru ústavného súdu ústavne nekonformná voľba.

17. Ďalšou podstatnou výhradou ústavného súdu v postupe najvyššieho súdu je postoj k otázke, čo môže byť prameňom ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Uvedené je problematické aj z toho dôvodu, že samotný najvyšší súd danú problematiku nerieši jednotne a v jeho rozhodovacej činnosti badať odlišné definície a prístupy v súvislosti s týmto pojmom. V napadnutom rozhodnutí pri definícii najvyšší súd poukazuje na svoje rozhodnutie č. k. 3Cdo/6/2017 zo 6. marca 2017 (publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 8/2018 pod č. 71), pričom konkrétne poukazuje na nasledovnú časť: *„ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú ako judikáty publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR. Do tohto pojmu možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj jednotlivo v doposiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali.“*

18. Najvyšší súd v napádanom rozhodnutí zároveň prezentoval právny názor, v zmysle ktorého v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa spomína rozhodovacia prax výlučne dovolacieho súdu, ktorým možno rozumieť len najvyšší súd, a nie aj ústavný súd. Ak teda sťažovateľka pri konkretizácii dovolacieho dôvodu poukázala na rozpor napádaného rozhodnutia najvyššieho súdu s judikatúrou ústavného súdu, z jej strany nedošlo k vymedzeniu dovolacieho dôvodu spôsobom požadovaným zákonodarcom. Uvedený názor najvyšší súd v bode 16 napádaného rozhodnutia opiera o citované rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/6/2017. Najvyšší súd však opomína, že v tomto citovanom rozhodnutí samotný dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že vzhľadom na základné princípy civilného sporového poriadku (čl. 2 ods. 2 CSP) je potrebné za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať aj rozhodovaciu prax ďalších najvyšších súdnych autorít, a to (aj) Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie.

19. Ústavný súd zdôrazňuje, že postoj všeobecných súdov, vyznačujúci sa odlišnosťou prístupu k prejednávanej veci, ktoré sú v podstate identické, bez toho, aby svoj odklon odôvodnili, je prejavom svojvôle, ktorá odporuje základnému princípu materiálneho právneho štátu (III. ÚS 289/2017). Vzhľadom na uvedené je ústavný súd toho názoru, že aplikácia a výklad právnej normy, konkrétne § 421 ods. 1 písm. a) CSP, zo strany najvyššieho súdu pri posudzovaní splnenia procesnej podmienky dovolania boli svojvoľné, arbitrárne a vybočujúce z ústavného rámca.

20. Tak ako na to poukázala i sťažovateľka, ústavný súd už vyslovil v skutkovo obdobnej veci v náleze č. k. IV. ÚS 296/2014 zo 6. mája 2015, že iba: *„fakt, že skutok nie je trestným činom, ešte bez ďalšieho nemôže viesť k záveru, že rovnaký skutok nemôže byť kvalifikovaný ako disciplinárne previnenie spočívajúce v porušení služobnej prísahy alebo služobnej povinnosti zvlášť hrubým spôsobom, pričom ide o konanie, za ktoré možno príslušníka Policajného zboru (v tomto prípade colníka pozn.) prepustiť zo služobného pomeru.“* Ústavný súd tento záver odôvodnil nevyhnutnosťou dôsledne rozlišovať medzi rozhodnutím o začatí trestného stíhania a personálnym rozkazom o prepustení zo štátnej služby. Aj v posudzovanom prípade prepustenia

príslušníka colného úradu zo služobného pomeru išlo o prepustenie pre porušenie základných služobných povinností, no tentoraz colníka podľa § 44 ods. 3 zákona č. 200/1998 Z. z. o štátnej službe colníkov a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov v znení neskorších predpisov, čo taktiež nemožno stotožňovať s trestnoprávnou zodpovednosťou. Porušenie služobných povinností nemusí dosiahnuť intenzitu trestného činu a dôvody prepustenia referenta colného úradu zo služobného pomeru môžu byť napriek tomu splnené. V rámci personálneho konania sa konanie referenta colného úradu neposudzuje z hľadiska vykazovania znakov trestného činu, ale ako konanie v rozpore so služobnou prísahou, pričom nie každé porušenie zákona musí byť trestným činom alebo priestupkom (III. ÚS 754/2016). Pokiaľ je potom právomoc preskúmať zákonnosť personálneho rozkazu o prepustení referenta colného úradu zverená do právomoci všeobecných súdov v rámci správneho súdnictva a toto preskúmanie nevedie k zrušeniu personálneho rozkazu, nie je rozhodujúce, že skutok, pre ktorý bol žalobca trestne stíhaný, bol vymedzený rovnako ako skutok, pre ktorý bolo proti žalobcovi vedené personálne konanie a výsledkom ktorého bolo jeho prepustenie zo služobného pomeru colníka personálnym rozkazom.

21. Ústavný súd uvádza, že nemožno považovať za správne a spravodlivé, aby dovolací súd striktno formalistickým výkladom § 421 ods. 1 písm. a) CSP ignoroval existenciu rozhodnutia ústavného súdu v obdobnej veci so záverom, že je viazaný len rozhodnutiami najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu. Najvyšší súd teda mal pristúpiť k náležitému meritórnemu prejednaniu dovolania, v rámci ktorého mal dôsledne posúdiť, či krajský súd napadnutým rozhodnutím plne rešpektoval doktrínu nielen najvyššieho súdu, ale aj ústavného súdu (okrem iného aj právne názory ústavného súdu vyjadrené v náleze sp. zn. IV. ÚS 296/2014).

22. Ústavný súd v tejto súvislosti už judikoval, že pokiaľ odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu je nedostatočné v takej miere, že nedáva uspokojivé odpovede na všetky rozhodujúce právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, možno ho považovať za nedostatočné a v konečnom dôsledku aj arbitrárne. Ústavný súd preto dospel k záveru, že napadnutým uznesením a postupom najvyššieho súdu došlo k porušeniu označeného práva sťažovateľky, napadnuté uznesenia najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

23. V ďalšom postupe je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí [§ 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)]. Najvyšší súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2021

Robert Šorl
predseda senátu